II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 22ας Ιουλίου 1998

σχετικά με την εκτροπή των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν για την αναδιάρθρωση του ναυπηγείου MTW-Schiffswerft και του ναυπηγείου Volkswerft Stralsund, που ανήκαν παλαιότερα στον όμιλο Bremer Vulkan Verbund, και την μη εγκεκριμένη καταβολή 112,4 εκατομμυρίων DEM υπό μορφή επενδυτικού δανείου προς το ναυπηγείο MTW-Schiffswerft

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(1998) 2405]

(Το κείμενο στη γερμανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(1999/274/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 93 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Με επιστολή της 20ής Μαρτίου 1996, η Επιτροπή πληροφόρησε τη γερμανική κυβέρνηση σχετικά με την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ. Η απόφασή της αφορούσε την εικαζόμενη εκτροπή των εγκριθεισών ενισχύσεων αναδιάρθρωσης που χορηγήθηκαν υπέρ του MTW-Schiffswerft GmbH στο Wismar (στο εξής: MTW) και του Wolkswerft GmbH στο Stralsund (στο εξής: Wolkswerft) σε άλλες επιχειρήσεις του Bremer Vulkan Verbund AG (στο εξής: BVV), καθώς και τη μη εγκριθείσα καταβολή ενός επενδυτικού δανείου προς το ναυπηγείο MTW.

Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* [1] η Επιτροπή κάλεσε τα άλλα κράτη μέλη και τους λοιπούς ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί του θέματος.

Η Γερμανία σχολίασε την απόφαση της Επιτροπής με επιστολή της 3ης Σεπτεμβρίου 1996. Η Γερμανία διαβίβασε, εξάλλου, έκθεση του «Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben» (στο εξής BvS) σχετικά με την απώλεια 854 εκατομμυρίων DEM στο πλαίσιο της πτώχευσης της Bremer Vulkan Verbund AG, και απέστειλε με επιστολή της 22ας Ιουλίου 1996 την έκθεση της εταιρείας των ορκωτών λογιστών Susat & Partner (στο εξής SUSAT) σχετικά με τις εισφορές των «ναυπηγείων της Ανατολικής Γερμανίας» (δηλαδή του MTW και VWS) στο κεντρικό σύστημα συγκέντρωσης μετρητών (Cash Concentration) της Bremer Vulkan Verbund AG, στη Βρέμη. Η αναθεωρημένη τελική έκθεση εκπονήθηκε στις 5 Σεπτεμβρίου 1996.

Με επιστολή της 19ης Ιουλίου 1996, η Επιτροπή διαβίβασε στη γερμανική κυβέρνηση τις παρατηρήσεις που της είχαν υποβάλει δύο κράτη μέλη σχετικά με την κίνηση της διαδικασίας. Η γερμανική κυβέρνηση έλαβε θέση σχετικά με τις παρατηρήσεις αυτές στην προαναφερόμενη επιστολή της 3ης Σεπτεμβρίου 1996.

Οι παρατηρήσεις και οι εκθέσεις που διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή μετά την κίνηση της κύριας διαδικασίας ελέγχου επέτρεψαν μια πολύ καλύτερη γνώση του εύρους της κατάχρησης των κεφαλαίων και της λειτουργίας του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών (Cash Concentration

[1] ΕΕ C 150 της 24.5.1996, σ. 2.

system). Εντούτοις, υπήρχαν κενά όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των πιστώσεων στις διάφορες επιχειρήσεις της BVV. Προκειμένου να ληφθεί μια ορθή απόφαση σχετικά με την επιστροφή των ενισχύσεων και να δοθεί προηγουμένως σε όλους τους ενδιαφερόμενους, και ιδίως στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, η δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, η Επιτροπή αποφάσισε να επεκτείνει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ. Στην απόφαση αυτή, η Επιτροπή εξέθεσε τα γεγονότα όπως παρουσιάζονται βάσει των τότε διαθέσιμων εγγράφων και προέβη σε προσωρινή αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σχετικά με την υπόθεση.

Με επιστολή της 22ας Νοεμβρίου 1996, η Επιτροπή ενημέρωσε τη γερμανική κυβέρνηση σχετικά με την απόφασή της να επεκτείνει τη διαδικασία. Η απόφαση της Επιτροπής δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* [2].

Δύο κράτη μέλη, δύο βιομηχανικές ενώσεις και επτά επιχειρήσεις στις οποίες η BVV είχε ή έχει ακόμη συμμετοχές, υπέβαλαν παρατηρήσεις όσον αφορά την απόφαση επέκτασης της διαδικασίας. Με επιστολή της 17ης Απριλίου 1997, η Επιτροπή διαβίβασε τις παρατηρήσεις αυτές στη γερμανική κυβέρνηση.

Η γερμανική κυβέρνηση απάντησε με επιστολή της 17ης Ιουλίου 1997 και δήλωσε ότι αδυνατεί να λάβει θέση σχετικά με τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν λόγω του ότι δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί οι έρευνες και εκκρεμούν διαδικασίες ενώπιον των δικαστηρίων. Η επιστολή αυτή περιέχει εξάλλου μια περιγραφή της εξέλιξης του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών κατά τη διάρκεια των τεσσάρων μηνών που προηγήθηκαν της διαδικασίας πτώχευσης της BVV.

II. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Από τις προαναφερόμενες επιστολές και τις αποφάσεις της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1992 [3], της 21ης Δεκεμβρίου 1993 [4], της 11ης Μαΐου 1994 [5], της 21ης Ιουνίου 1995 [6], της 20ής Σεπτεμβρίου 1995 [7] και της 14ης Νοεμβρίου 1995 [8] προκύπτουν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά.:

1. **Το καθεστώς παρέκκλισης για τα ναυπηγεία στην πρώην ΛΔΓ**

Στις 20 Ιουλίου 1992, το Συμβούλιο εξέδωσε την οδηγία 92/68/ΕΟΚ [9] για την τροποποίηση της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ [10] (έβδομη οδηγία σχετικά με τις ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες), προκειμένου να καταστεί δυνατό για τα ναυπηγεία στα νέα γερμανικά ομόσπονδα κράτη να πραγματοποιήσουν την επείγουσα γενική αναδιάρθρωση που επιβαλλόταν επειγόντως για να καταστούν ανταγωνιστικά.

Με την έκδοση της προαναφερόμενης οδηγίας, η Επιτροπή διαβεβαίωσε ότι θα κάνει χρήση των εξουσιών της εποπτείας και έρευνας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα ναυπηγεία στα νέα ομόσπονδα κράτη θα λαμβάνουν τις απαιτούμενες ενισχύσεις μόνο για την αναδιάρθρωσή τους. Για το σκοπό αυτό, οι ενισχύσεις έπρεπε να καταβληθούν σε δόσεις. Σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 92/68/ΕΟΚ, οι ενισχύσεις λειτουργίας έπρεπε να καταβληθούν πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993, δηλαδή πριν το μεγαλύτερο τμήμα των ζημιών εκμετάλλευσης έχει επιπτώσεις στη ρευστότητα.

2. **Καταβολή των ενισχύσεων**

Το ναυπηγείο MTW πωλήθηκε στις 11 Αυγούστου 1992 στην «Hanse-Holding», εταιρεία που ανήκει στη BVV. Στις 2 Οκτωβρίου 1992, η Γερμανία κοινοποίησε τις προβλεπόμενες ενισχύσεις στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης. Δεδομένου ότι κατέστη σαφές στις γερμανικές αρχές (από τις συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν στις αρχές του καλοκαιριού του 1992 όσον αφορά την οδηγία 92/62/ΕΟΚ), ότι η Επιτροπή θα καταβάλει τις προβλεπόμενες ενισχύσεις μόνο σε δόσεις, η Treuhandanstalt συνήψε παράλληλη συμφωνία την 1η Οκτωβρίου 1992. Η συμφωνία αυτή περιείχε τη ρήτρα σύμφωνα με την οποία καταργείται από τη σύμβαση ιδιωτικοποίησης η προβλεπόμενη επιφύλαξη έγκρισης της Επιτροπής, ιδίως όσον αφορά την καταβολή των ενισχύσεων. Το συνολικό ποσό αντιστάθμισης ύψους περίπου 686,5 εκατομμυρίων DEM καταβλήθηκε επομένως στις 6 Οκτωβρίου 1992 (343,8 εκατομμύρια DEM), στις 6 Ιανουαρίου 1993 (275,1 εκατομμύρια DEM) και την 1η Δεκεμβρίου 1993 (67,6 εκατομμύρια DEM) στο MTW. Η πληρωμή πραγματοποιήθηκε υπό μορφή δανείου, του οποίου τα επιτόκια θα έπρεπε να καταβληθούν μόλις μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας που αφορά τις ενισχύσεις. Εάν και όταν η Επιτροπή δώσει την έγκρισή της, η υποχρέωση καταβολής των τόκων παύει να υφίσταται αναδρομικά από την ημερομηνία καταβολής του κεφαλαίου. Η παράλληλη αυτή συμφωνία δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή, αλλά διαβιβάστηκε από τη Γερμανία μόλις στις 18 Νοεμβρίου 1996, σε απάντηση των επανειλημμένων ερωτήσεων σχετικά με την έκθεση SUSAT.

Με επιστολή της 6ης Ιανουαρίου 1993, η Επιτροπή ενέκρινε την καταβολή μιας πρώτης δόσης ύψους 223,3 εκατομμυρίων DEM για ενισχύσεις αναδιάρθρωσης. Λαμβάνοντας υπόψη την προθεσμία που αναφέρεται στην οδηγία 92/68/ΕΟΚ για τις ενισχύσεις λειτουργίας, κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, τα 463,2 εκατομμύρια DEM που δεν είχαν ακόμη ελευθερωθεί κατά το τέλος του 1993 καταβλήθηκαν σε δεσμευμένο λογαριασμό (της επιχείρησης, και όχι όπως αναμενόταν της Treuhandanstalt). Πληρωμές από τον εν λόγω δεσμευμένο λογαριασμό πραγματοποιήθηκαν στη συνέχεια μόνο μετά από έγκριση της Επιτροπής, δηλαδή στις 18 Μαΐου 1994 (220,8 εκατομμύρια DEM), στις 5 Οκτωβρίου 1995 (194,0 εκατομμύρια DEM) και στις 3 Απριλίου 1996 (48,4 εκατομμύρια DEM) [11].

Η σύμβαση ιδιωτικοποίησης προέβλεπε εκτός από την καταβολή του συνολικού ποσού αντιστάθμισης, τη χορήγηση δανείου ύψους 112,4 εκατομμυρίων DEM στο

[2] ΕΕ C 65 της 1.3.1997, σ. 17.
[3] Ενίσχυση N 692/B/91 (MTW).
[4] Ενίσχυση N 692/F/91 (VWS).
[5] Ενίσχυση N 692/I/91 (MTW).
[6] Ενίσχυση N 84/95 (VWS).
[7] Ενίσχυση N 572/95 (MTW).
[8] Ενίσχυση N 801/95 (VWS).
[9] ΕΕ L 219 της 4.8.1992, σ. 54.
[10] ΕΕ L 380 της 31.12.1990, σ. 27.
[11] Ενίσχυση N 207/96. Η καταβολή του υπόλοιπου ποσού πραγματοποιήθηκε μετά το τέλος της περιόδου εξέτασης των διαδικασιών που ακολούθησε τη διάσπαση του ναυπηγείου MTW από την BVV.

MTW για τη χρηματοδότηση επενδύσεων. Το δάνειο καταβλήθηκε άτοκο επί τετραετία και εν συνεχεία έπρεπε να καταβληθεί με επιτόκιο 1,5 % μεγαλύτερο του προεξοφλητικού επιτοκίου. Το δάνειο αυτό κοινοποιήθηκε μαζί με το σύνολο των μέτρων ενίσχυσης στις 2 Οκτωβρίου 1992. Η Επιτροπή και η γερμανική κυβέρνηση ήταν σύμφωνες ότι το δάνειο αυτό συνιστά κρατική ενίσχυση λόγω της χορήγησής του με ευνοϊκούς όρους το ισοδύναμο ενίσχυσης εκτιμήθηκε σε 45 εκατομμύρια DEM. Η Επιτροπή δεν έδωσε ποτέ τη συγκατάθεσή της για χορήγηση του εν λόγω δανείου, δεδομένου ότι έως το τέλος της περιόδου εξέτασης δεν υπήρχε ανάγκη χρηματοδότησης επενδύσεων. Με επιστολή της 15ης Μαρτίου 1996, η Γερμανία ανακοίνωσε ότι το δάνειο είχε χορηγηθεί στις 22 Μαρτίου 1993. Οι πιστώσεις αυτές δεν χρησιμοποιήθηκαν ποτέ για τη χρηματοδότηση επενδύσεων στο ναυπηγείο MTW.

Το Volkswerft πωλήθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 1993 σε μια κοινοπραξία υπό τη διεύθυνση της BVV. Η Γερμανία απέστειλε τη σύμβαση ιδιωτικοποίησης στις 17 Μαρτίου 1993, ενώ η κοινοποίηση των ενισχύσεων έχει ημερομηνία 7 Μαΐου 1993. Μια συμφωνία ανάλογη με εκείνη του MTW συνήφθη στις 9 Μαρτίου 1993. Το συνολικό ποσό αντιστάθμισης ύψους 585 εκατομμύρια DEM καταβλήθηκε σε τρεις ίσες δόσεις στις 25 Μαρτίου 1993, στις 2 Αυγούστου 1993 και στις 6 Ιανουαρίου 1994. Αντίθετα από τις προσδοκίες της Επιτροπής, στην περίπτωση του Volkswerft δεν ανοίχτηκε κανένας δεσμευμένος λογαριασμός. Αντίγραφο της συμφωνίας πληρωμής απεστάλη στην Επιτροπή στις 18 Νοεμβρίου 1996.

Η Γερμανία θεωρεί ότι η πρόωρη καταβολή των πιστώσεων δικαιολογούνταν από το γεγονός ότι οι αγοραστές δεν προτίθεντο διαφορετικά να αναλάβουν τη διαχείριση των δραστηριοτήτων, κάτι που ήταν απολύτως αναγκαίο. Επιπλέον, οι πιστώσεις καταβλήθηκαν με το σύνηθες εμπορικό επιτόκιο και είχαν επομένως χορηγηθεί σύμφωνα με τους κανόνες που εφαρμόζονται στις κρατικές ενισχύσεις. Σύμφωνα με τη Γερμανία, δεν δημιουργήθηκε δεσμευμένος λογαριασμός για τη Volkswerft, δεδομένου ότι η Treuhandanstalt δεν το έκρινε αναγκαίο, κυρίως διότι η Επιτροπή είχε εγκρίνει όλες τις ενισχύσεις λειτουργίας τον Δεκέμβριο του 1993.

3. Έλεγχος της χρησιμοποίησης των ενισχύσεων

Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στο MTW και στο Volkswerft συνίσταντο σε ενισχύσεις λειτουργίας, επενδυτικές ενισχύσεις και ενισχύσεις για το κλείσιμο επιχείρησης με στόχο τη χρηματοδότηση της μείωσης του προσωπικού που συνοδεύει την αναδιάρθρωση. Ενώ η Επιτροπή ενέκρινε, σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 92/68/ΕΟΚ την εφάπαξ καταβολή των ενισχύσεων της λειτουργίας για την κάλυψη των προβλεπόμενων ζημιών που συνδέονται με τη σύμβαση και την ενίσχυση των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων, η καταβολή των δόσεων για τις επενδυτικές ενισχύσεις και τις ενισχύσεις για το κλείσιμο των εγκαταστάσεων επιχείρησης εγκρίθηκε βάσει των ποσών που καταβλήθηκαν και εκείνων που προβλέπονται στο εγγύς μέλλον. Εντούτοις, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν γνώριζε τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν χωρίς την έγκρισή της, το ποσό των πιστώσεων που χορηγήθηκαν πραγματικά απέκλινε σε μεγάλο βαθμό από το ποσό που έπρεπε να καταβληθεί κατ' εφαρμογή των αποφάσεων της Επιτροπής σχετικά με την αποδέσμευση ενισχύσεων. Στην πραγματικότητα, μόνο οι πιστώσεις που προορίζονταν για το MTW, όπως αναφέρεται ανωτέρω, οι οποίες τοποθετήθηκαν από το τέλος του 1993 σε ένα δεσμευμένο λογαριασμό, καταβλήθηκαν κατ' εφαρμογή των αντίστοιχων αποφάσεων της Επιτροπής.

Τα δύο ναυπηγεία έθεσαν κατ' αρχάς στη διάθεση της BVV τις πιστώσεις που δεν είχαν ακόμη ανάγκη για την αναδιάρθρωσή τους βάσει χωριστών συμφωνιών, υπό μορφή τοκοφόρων δανείων. Τον Οκτώβριο του 1993, η BVV δημιούργησε ένα σύστημα συγκέντρωσης μετρητών «Cach Concentration system» ([12]). Τα ναυπηγεία MTW και Volkswerft συμμετείχαν στο εν λόγω σύστημα κατά τα τέλη του 1994, κατόπιν υποδείξεως της διοίκησης του ομίλου. Η BvS παραιτήθηκε από τις αρχικές απαιτήσεις της να καλυφθούν με τραπεζικές εγγυήσεις οι εισφορές των δύο ανατολικών ναυπηγείων, λόγω της επίμονης άρνησης της BVV.

Σύμφωνα με την οδηγία 92/68/ΕΟΚ, η Γερμανία έπρεπε να αποδείξει με την εκπόνηση ετήσιων εκθέσεων από ανεξάρτητο ορκωτό λογιστική ότι οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν αποκλειστικά στα ναυπηγεία της πρώην ΛΔΓ. Εκτός από το μέτρο αυτό, η Επιτροπή συμφώνησε με τη Γερμανία ότι η τελευταία θα εκπονεί τριμηνιαίες εκθέσεις (έλεγχος σχετικά με την εκτροπή ενισχύσεων) τις οποίες ωστόσο υπέβαλε με μεγάλη καθυστέρηση. Οι εκθέσεις αυτές εκπονήθηκαν από την ίδια εταιρεία ορκωτών λογιστών η οποία έλεγχε επίσης τους ετήσιους λογαριασμούς της BVV.

Οι εκθέσεις επιβεβαιώνουν ότι οι πιστώσεις που ενέκρινε η Επιτροπή χορηγήθηκαν αποκλειστικά στα ναυπηγεία MTW και Volkswerft, ότι (το 1994) γινόταν διαχείριση του MTW και του Volkswerft με ίδια έσοδα και έξοδα και ότι κατά τις συναλλαγές μεταξύ των MTWNolkswerft και των επιχειρήσεων της BVV δεν επήλθε εκτροπή ενισχύσεων. Όσον αφορά τις επενδύσεις των ναυπηγείων στην BVV, επιβεβαιώνεται ότι αυτές πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τις συνθήκες της αγοράς, όπως απαιτούσε η Επιτροπή. Η έκθεση SUSAT καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι συντάκτες των εκθέσεων που αφορούν την εκτροπή ενισχύσεων δεν εκπλήρωσαν σωστά την αποστολή τους. Γνωρίζοντας τις προσδοκίες της BvS και της Επιτροπής, έπρεπε τουλάχιστον να περιλάβουν στα συμπεράσματά τους την επιφύλαξη ότι δεν είχαν εξετάσει την τοποθέτηση των κεφαλαίων στην BVV, ιδίως στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών.

Η BVV παρουσίασε το 1994 ετήσιο πλεόνασμα 56,5 εκατομμυρίων DEM και στις αρχές του καλοκαιριού το 1995 προτίθετο να καταβάλει εκ νέου μέρισμα. Η SUSAT κατέληξε στο συμπέρασμα, «ότι η διοίκηση (της BVV) παρουσίασε την κατάσταση ιδίως όσον αφορά τα έσοδα του ομίλου το 1994 και στις αρχές της χρήσης του 1995 ως υπερβολικά θετική. Ναι μεν οι ετήσιοι λογαριασμοί του ομίλου στις 31 Δεκεμβρίου 1994 (. . .) συμφωνούν ακόμη με τις ισχύουσες, από άποψη εμπορικού δικαίου, διατάξεις περί ισολογισμού αλλά και αξιολόγησης και με την ερμηνεία των αρχών της ορθής λογιστικής, τα περιθώρια διακριτικής ευχέρειας (. . .) χρησιμοποιήθηκαν σε κάθε περίπτωση στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση».

([12]) Όσον αφορά τη λειτουργία του συστήματος, βλέπε σημείο II.5.

Συνολικά, οι εκθέσεις που υποβλήθηκαν από την BVV και τους τότε ορκωτούς λογιστές δεν περιγράφουν με ολοκληρωμένο τρόπο τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές και παρουσιάζουν μια υπερβολικά θετική εικόνα της οικονομικής κατάστασης της BVV.

4. Έρευνες σχετικά με τον προσδιορισμό των κεφαλαίων που αποτέλεσαν αντικείμενο κατάχρησης

Η BVV παρουσίασε τα πρώτα προβλήματα ρευστότητας τον Σεπτέμβριο του 1995, αλλά έδωσε την εντύπωση ότι οι δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν μέσα σε λίγες ημέρες. Ωστόσο, η κρίση παρουσιάστηκε εκ νέου στα τέλη του Οκτωβρίου αρχές του Νοεμβρίου 1995. Η Επιτροπή έστειλε τότε μια πρώτη επιστολή στις 10 Νοεμβρίου 1995, ρωτώντας εάν οι όροι με τους οποίους μεταβιβάστηκαν τα κεφάλαια από το MTW προς την BVV εξακολουθούσαν να συμμόρφουνται με την απαγόρευση της εκτροπής ενισχύσεων. Ακολούθησαν περαιτέρω ερωτήματα όσον αφορά το ναυπηγείο Vokswerft στις 27 Νοεμβρίου. Τον Δεκέμβριο και τον Ιανουάριο η Επιτροπή απέστειλε επανειλημμένα προειδοποιητικές επιστολές και πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις σε υψηλό επίπεδο. Από τις εκθέσεις που υπέβαλε η Γερμανία προκύπτει ότι οι γερμανικές αρχές γνώριζαν από τα τέλη Οκτωβρίου 1995 τις ιδιαίτερα μεγάλες ζημίες που υπέστη η BVV, και ότι είχαν επίγνωση, το αργότερο μετά από συνομιλίες μεταξύ της BVV, του BvS και διαφόρων αρχών που διεξήχθησαν στις 29 Νοεμβρίου 1995, ότι είχε πραγματοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό κατάχρηση των πιστώσεων, και ότι οι πιστώσεις που προορίζονταν για τα ανατολικά ναυπηγεία «δεν ήταν πλέον διαθέσιμες για τον αρχικά προβλεπόμενο σκοπό». Εντούτοις, η Επιτροπή έλαβε μια πρώτη έκθεση μόλις στις 2 Φεβρουαρίου 1996, και στις 23 Φεβρουαρίου 1996 μια προσωρινή έκθεση από τη νέα εταιρεία ορκωτών λογιστών KPMG που είχε εν των μεταξύ διορίσει το BvS. Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει την κύρια διαδικασία ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ βασίστηκε αναγκαστικά σ' αυτές τις προσωρινές και ελλιπείς εκθέσεις.

Η προσωρινή έκθεση της KPMG περιέχει μια πρώτη παρουσίαση των σημαντικότερων χρήσεων και αποδεκτών των κεφαλαίων που λήφθηκαν από το σύστημα συγκέντρωσης μετρητών. Ως βάση αυτής της παρουσίασης υπήρξε μια επιστολή της 31ης Ιανουαρίου 1996 ενός στελέχους της BVV στο BvS. Η προέλευση των κεφαλαίων στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών δεν είχε αποτελέσει ακόμη την εποχή εκείνη αντικείμενο ερευνών, γεγονός που εξηγεί ότι στο κείμενο της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας μπορούσε να αναφερθεί μόνο ένα τμήμα των ενδεχόμενων καταχρασθεισών πιστώσεων.

Η Γερμανία ανάθεσε τότε στην SUSAT να διαλευκάνει περαιτέρω την υπόθεση. Στο πρώτο μέρος των παρατηρήσεών της, η Γερμανία αναφέρεται στα πορίσματα των ερευνών της όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των ενισχύσεων από την BVV και επιβεβαιώνει ότι μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1995 η MTW και Volkswerft είχαν τοποθετήσει 854,0 εκατομμύρια DEM στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών της BVV ([13]). Η SUSAT θεωρεί αδύνατο τον ακριβή προσδιορισμό του μέρους του ποσού αυτού που αντιστοιχεί σε κρατικές ενισχύσεις. Το ίδιο αδύνατο είναι να προσδιοριστούν οι συγκεκριμένες πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν από το σύστημα συγκέντρωσης μετρητών και οι οποίες προέρχονται από τις ενισχύσεις ή από τα κεφάλαια που κατέβαλαν τα ναυπηγεία MTW και VWS, δεδομένου ότι άλλες θυγατρικές της BVV, όπως π.χ. η Flender Werft ή η STN Atlas Elektronik ήταν καθαροί χρηματοδότες του συστήματος. Κατά τα τέλη του 1995, οι συνολικές καταθέσεις στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών ανέρχονταν σε 972,1 εκατομμύρια DEM, περιλαμβανομένου του προαναφερόμενου ποσού ύψους 854,0 εκατομμυρίων DEM που προερχόταν από το MTW και το Volkswerft ([14]).

Με την πάροδο του χρόνου, υπήρξε τέτοια ανάμειξη των ενισχύσεων με άλλα κεφάλαια των ναυπηγείων, όπως οι ληφθείσες προκαταβολές και τα ίδια κεφάλαιά τους, ώστε να μην είναι δυνατός ο διαχωρισμός τους. Ωστόσο, αν ληφθεί ως βάση η υπόθεση ότι οι ενισχύσεις που δεν είχαν χρησιμοποιηθεί μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1995 είχαν τοποθετηθεί στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών, προκύπτουν τα ακόλουθα ποσά από ενισχύσεις:

(σε εκατομμύρια γερμανικά μάρκα)

	MTW	Volkswerft
Ενισχύσεις λειτουργίας	268,1	60,7
Επενδυτικές ενισχύσεις	55,3	107,2
Ενισχύσεις για το κλείσιμο εγκαταστάσεων	1,5	0,0
Επί μέρους (συνολικό ποσό για την αντιστάθμιση ζημιών)	324,9	167,9
+ επενδυτικό δάνειο	112,4	0,0
+ δεδουλευμένοι τόκοι επί ενισχύσεων (κατ' εκτίμηση) ([1])	85,0	54,4
+ μεταβιβάσιμες προσωρινές πληρωμές περιφερειακών ενισχύσεων	16,0	28,1
Σύνολο	538,3	250,4
Σύνολο για αμφότερα τα ναυπηγεία	788,7	

([1]) *Πηγή:* έκθεση της SUSAT & Partner της 5ης Σεπτεμβρίου 1996, παράρτημα 2α· αντίθετα απ' ότι διαβεβαίωνε η γερμανική κυβέρνηση στις 3 Σεπτεμβρίου 1996, ο υπολογισμός αυτών των τόκων βασίστηκε στις ημερομηνίες πραγματικής καταβολής των πιστώσεων. Τα στοιχεία δεν λαμβάνουν υπόψη τους τόκους του επενδυτικού δανείου, το οποίο χορηγήθηκε άτοκο έως το Μάρτιο του 1997.

([13]) Σύμφωνα με την έκθεση των ορκωτών λογιστών, μέχρι τις 21 Φεβρουαρίου 1996 είχαν πραγματοποιηθεί ακόμα ορισμένες συναλλαγές, έτσι ώστε την ημερομηνία εκείνη το υπόλοιπο υπέρ των δύο ναυπηγείων της Ανατολικής Γερμανίας ανερχόταν σε 846,1 εκατομμύρια DEM.

([14]) Ως αποτέλεσμα μιας σειράς συναλλαγών και των τόκων που συσσωρεύτηκαν πριν από την πτώχευση της BVV, η συνολική απαίτηση των δύο ναυπηγείων προς την BVV ανήλθε συνολικά σε 868,9 εκατομμύρια DEM (εκ των οποίων 596,9 εκατομμύρια DEM για το MTW και 272,0 εκατομμύρια DEM για το Volkswerft.

Οι περιφερειακές ενισχύσεις που περιέχονται στην προσωρινή έκθεση χορηγήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος «σχέδιο κοινού ενδιαφέροντος: προώθηση της περιφερειακής οικονομικής διάρθρωσης». Βάσει της συμφωνίας ιδιωτικοποίησης, οι ενισχύσεις αυτές έπρεπε να επιστραφούν από τα ναυπηγεία στο BvS.

5. **Έρευνες προκειμένου να προσδιοριστεί για ποιο συγκεκριμένο σκοπό είχαν χρησιμοποιηθεί τα καταχρασθέντα ποσά**

Είναι εξαιρετικά δύσκολο να προσδιοριστεί για ποιο συγκεκριμένο σκοπό είχαν διατεθεί τα καταχρασθέντα ποσά. Μολονότι η BVV ανακοίνωσε την κίνηση διαδικασίας συμβιβασμού στις 21 Φεβρουαρίου 1996, ο νέος πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου προτίθετο μόλις λίγες ημέρες πριν από την κίνηση της πτωχευτικής διαδικασίας την 1η Μαΐου 1996 να θέσει στη διάθεση των συνεργατών της SUSAT έγγραφα και να απαλλάξει τους προηγούμενους ορκωτούς λογιστές από την υποχρέωση εχεμύθειας. Τα έγγραφα που ζητήθηκαν ήταν διαθέσιμα μόνο εν μέρει και μάλιστα αργότερα. Τα μέλη της BVV που ήταν αρμόδια επί των οικονομικών και του εσωτερικού ελέγχου δήλωσαν ότι δεν ήταν ακόμη σε θέση να αρχίσουν συνομιλίες. Κατά συνέπεια, δεν ήταν δυνατόν να επαληθευτούν οι πληροφορίες της BVV που περιέχονται στην επιστολή της 21ης Ιανουαρίου 1996 (βλέπε ανωτέρω). Όπως αναφέρεται στην απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την επέκταση της διαδικασίας, η SUSAT θεωρούσε ότι δεν υπήρχε λόγος να αμφισβητηθεί η ακρίβεια των δηλώσεων της BVV. Ωστόσο, τα στοιχεία δεν αντανακλούσαν κάθε κίνηση κεφαλαίων που πραγματοποιήθηκε την περίοδο 1993-1995, αλλά αφορούσαν περισσότερο μεμονωμένες συναλλαγές. Επίσης, από τα στοιχεία δεν προκύπτει καμία άμεση σχέση μεταξύ των συνεισφορών του MTW και του Volkswerft και ορισμένων χρήσεων κεφαλαίων.

Οι δικηγόροι της DSR-Senator Lines GmbH απέδειξαν ωστόσο, με επιστολή που διαβίβασε η Γερμανία στην Επιτροπή στις 19 Δεκεμβρίου 1996, ότι τα στοιχεία που προσκόμισε η BVV ήταν προφανώς εν μέρει ανακριβή, γεγονός που επιβεβαίωσε επίσης η SUSAT με επιστολή της 5ης Φεβρουαρίου 1997 ([15])

Φαίνεται επομένως ότι συνολικά οι δηλώσεις της BVV της 31ης Ιανουαρίου 1996 δεν μπορούν να χρησιμεύσουν ως αποδεικτικό στοιχείο όσον αφορά τη χρήση των κεφαλαίων. Η Επιτροπή ζήτησε επανειλλημμένως από τη γερμανική κυβέρνηση να συνεχίσει τις προσπάθειές της προκειμένου να διαλευκανθεί το θέμα της χρησιμοποίησης των ενισχύσεων στους διάφορους τομείς δραστηριοτήτων της BVV κατά την περίοδο 1993-1995. Η Γερμανία δήλωσε τελικά επί του θέματος σε επιστολή της της 17 Ιουλίου 1997 τα ακόλουθα: «η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δεν διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των πιστώσεων που αφαιρέθηκαν από τα ναυπηγεία μέσω του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών. Παρά τις διεξοδικές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σχετικά με την εκπλήρωση των απαιτήσεων του BvS, οι οποίες ισχύουν επίσης και για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της BVV ([16]), μέχρι σήμερα δεν είναι ακόμη δυνατό να καταλογισθούν με ακρίβεια οι εν λόγω πιστώσεις σε συγκεκριμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές στο εσωτερικό της BVV». Σύμφωνα με τις μέχρι σήμερα διαθέσιμες πληροφορίες, δεν υπάρχουν προφανώς άμεσες αποδείξεις ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν υπέρ των ανατολικών ναυπηγείων χρησιμοποιήθηκαν για την κάλυψη συγκεκριμένων δαπανών άλλων επιχειρήσεων του ομίλου BVV.

Δεδομένου ότι μια άμεση απόδειξη της χρησιμοποίησης των καταχρασθεισών ενισχύσεων δεν είναι δυνατή για τους προαναφερόμενους λόγους, η SUSAT επιχείρησε κυρίως να αφαιρέσει τη χρησιμοποίηση των πιστώσεων από τους λογαριασμούς των επιχειρήσεων του ομίλου στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών. Ωστόσο η προσπάθεια αυτή είχε περιορισμένα μόνο αποτελέσματα για τους ακόλουθους λόγους:

— Το σύστημα συγκέντρωσης μετρητών δημιουργήθηκε κατά τα έτη 1993/94 προκειμένου να καλύψει, όσο το δυνατόν περισσότερο, τις ανάγκες ρευστότητας των διαφόρων τομέων δραστηριότητας και επιχειρήσεων του ομίλου από εσωτερικούς πόρους και, επομένως, να περιορίσει την ιδιαίτερα δαπανηρή προσφυγή στα πιστωτικά όρια των τραπεζών. Οι διάφορες επιχειρήσεις του ομίλου προσχώρησαν στο σύστημα συνάπτοντας σύμβαση με την BVV· σε ορισμένες περιπτώσεις, και ιδίως στην περίπτωση του MTW, η διοίκηση του ομίλου άσκησε επί του θέματος μεγάλη πίεση. Από τις αρχές του 1995, σχεδόν όλες οι συναλλαγές πληρωμής των επιχειρήσεων του ομίλου πραγματοποιήθηκαν μέσω του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών. Ο αριθμός των λογιστικών πράξεων είναι επομένως ιδιαίτερα υψηλός και είναι τεχνικά αδύνατο να προσδιοριστεί η αναλογία ενίσχυσης σε μια πράξη πληρωμής. Τέλος, υπάρχει σχεδόν καθημερινή ανακατάταξη των κεφαλαίων και οι ενισχύσεις αναμείχθηκαν με κεφάλαια που προέρχονται από άλλες πηγές χωρίς να μπορεί να γίνει διαχωρισμός.

— Το σύστημα συγκέντρωσης μετρητών είχε δομή πυραμίδας. Οι πιστωτικές συμφωνίες συνάπτονταν επομένως μόνο μεταξύ μιας θυγατρικής και της άμεσης μητρικής της, η οποία ήταν κατά κανόνα μια ενδιάμεση εταιρεία χαρτοφυλακίου υπό τον έλεγχο της ίδιας της εταιρείας χαρτοφυλακίου BVV. Τα υπόλοιπα των ενδιάμεσων εταιρειών του χαρτοφυλακίου συμψηφίστηκαν με τον λογαριασμό στόχο της εταιρείας χαρτοφυλακείου BVV, η οποία αποφάσιζε επίσης για τη χορήγηση πιστωτικών ορίων στις διάφορες εταιρείες του ομίλου. Η ενδιάμεση εταιρεία χαρτοφυλακείου στα ναυπηγεία MTW και Volkswerft ήταν η Vulkan Schiffoau Verbund GmbH (VSV), η οποία συγκέντρωνε όλες τις δραστηριότητες της ναυπηγικής βιομηχανίας του ομίλου ([17]). Λόγω της πυραμιδικής δομής, δεν υπήρξαν ποτέ δανειστικές δραστηριότητες απευθείας μεταξύ των MTW/Volkswerft και των άλλων επιχειρήσεων της BVV· τέτοιου είδους πράξεις υφίσταντο αποκλειστικά έναντι της VSV. Σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διατάξεις του γερμανικού δικαίου περί ευθύνης σε έναν de facto όμιλο, οι εν λόγω απαιτήσεις των ναυπηγείων υφίστανται σε κάθε περίπτωση έναντι της ελέγχουσας εταιρείας χαρτοφυλακίου BVV.

([15]) Επιστολή της Γερμανίας προς την Επιτροπή της 6ης Φεβρουαρίου 1997.

([16]) Οι δικαστικές έρευνες δεν διαφώτισαν την υπόθεση περαιτέρω επί του θέματος. Μέχρι σήμερα, πρέπει να υποθέσει κανείς, ότι ακόμη και εντός του ομίλου τα κεφάλαια των ανατολικών ναυπηγείων δεν απετέλεσαν αντικείμενο χωριστής μεταχείρισης βλέπε απόφαση του landgerichts της Βρέμης της 8ης Οκτωβρίου 1997, αριθμός φακέλου 4-Ö-1073/96.

([17]) Η ναυτιλιακή εταιρεία DSR Senator Lines GmbH δεν ανήκε στην VSV και δεν συμμετείχε στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών. Εντός του ομίλου είχε το καθεστώς της «συνδεδεμένης επιχείρησης» στον τομέα της ναυπήγησης πλοίων.

— Το σύστημα της συγκέντρωσης μετρητών τερματίσθηκε μεταξύ του Δεκεμβρίου 1995 και του Φεβρουαρίου 1996· την περίοδο εκείνη, η BVV αντιμετώπιζε ήδη προβλήματα σε τέτοιο βαθμό, ώστε μπορούσε να αναπτύσσει κανονικές δραστηριότητες μόνο σε ορισμένους τομείς. Με το τέλος του συστήματος, οι λογαριασμοί δεν συμψηφίστηκαν, αλλά κάθε εταιρεία βρέθηκε είτε σε θέση πιστωτή είτε σε θέση χρεώστη. Ωστόσο, δεν μπορεί να συναχθεί άμεσα το συμπέρασμα ότι επειδή μια επιχείρηση του ομίλου βρισκόταν σε θέση χρεώστη επωφελήθηκε από την εκτροπή των ενισχύσεων. Βέβαια, στις περισσότερες περιπτώσεις οι επιχειρήσεις βρίσκονταν σταθερά είτε σε θέση χρεώστη είτε σε θέση πιστωτή ([18]). Σε ορισμένες περιπτώσεις η κατάσταση άλλαζε ωστόσο στην τελική φάση λίγο ως πολύ τυχαία, χάρη στην εισροή κεφαλαίων χωρίς να έχουν σχέση με τις κρατικές ενισχύσεις. Η Bremer Vulkan Werft GmbH παρουσίαζε ήδη επί πολλά έτη ζημίες, και επομένως είχε επί μακρόν θέση χρεώστη έναντι του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών. Εντούτοις, δεδομένου ότι κατά τα τέλη του 1995 έλαβε ενδιάμεσες πληρωμές για την εκποίηση πλοίων, η θέση της στο τέλος ήταν θετική. Αντίθετα, τα αποτελέσματα της Geeste Metalbau GmbH, ενός προμηθευτή του ναυπηγείου ήταν επί σειρά ετών θετικά. Μόνο όταν η Bremer Vulkan Werft GmbH ζήτησε αναδρομικά εκπτώσεις σε τιμές και αρνήθηκε να πληρώσει τους λογαριασμούς της η επιχείρηση βρέθηκε σε θέση χρεώστη. Οι τιμές μεταβίβασης που εφαρμόστηκαν για τις υπηρεσίες εντός του ομίλου δεν αντιστοιχούσαν στις πραγματικές τιμές της αγοράς. Ιδίως, κατά την ανάλυση των παραδόσεων πλοίων που ναυπηγήθηκαν σε ναυπηγείο του ομίλου προς ναυτυλιακές εταιρείες συνδεδεμένες με τον όμιλο, καταδεικνύεται ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες ήταν υπερτιμημένες. Τέλος, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι σε ορισμένες περιπτώσεις το γεγονός ότι μια επιχείρηση βρισκόταν σε θέση πιστωτή επηρεαζόταν από την διαγραφή χρεών εκ μέρους των εταιρειών χαρτοφυλακίου.

Εν κατακλείδει, θα μπορούσε να πει κανείς ότι η τελική κατάσταση των λογαριασμών στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών δεν αντιπροσωπεύει παρά μόνο ένα στιγμιότυπο της χρηματοοικονομικής κατάστασης στο εσωτερικό του ομίλου των εταιρειών του ομίλου. Λόγω της πυραμιδικής δομής του συστήματος, το MTW και το Wolkwerft δεν μπορούν να διεκδικήσουν απαιτήσεις έναντι άλλων εταιρειών του ομίλου που αναπτύσσουν δραστηριότητες. Ασφαλώς, από γενική οικονομική άποψη είναι προφανές ότι τα σημαντικά ποσά που χρησιμοποιήθηκαν από την BVV στο πλαίσιο του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών προέρχονταν κατά ένα μεγάλο μέρος από τις ενισχύσεις που προορίζονταν για το MTW και του Wolkwerft. Υπάρχει επίσης μεγάλη πιθανότητα, οι επιχειρήσεις οι οποίες είχαν διαρκώς αρνητικά αποτελέσματα να έχουν επωφεληθεί από την κατάχρηση των ενισχύσεων. Λόγω της διαρκούς ανάμειξης των ενισχύσεων με άλλα κεφάλαια και για τους προαναφερόμενους λόγους, ο προσδιορισμός του μέρους της ενίσχυσης στις τελικές υποχρεώσεις των εκάστοτε θυγατρικών είναι δυνατός μόνο με τη βοήθεια μιας σειράς υποθέσεων. Ωστόσο, κατά κανόνα δεν υπάρχουν αδιάσειστες αποδείξεις ότι ορισμένα ποσά που κατέχει μια θυγατρική αποτελούν ενισχύσεις. Η Γερμανία συμφωνεί επομένως με την εκτίμηση της SUSAT, σύμφωνα με την οποία δεν αποδεικνύεται ότι υπάρχει μια άμεση σχέση μεταξύ των ποσών που καταβλήθηκαν από το σύστημα συγκέντρωσης μετρητών και των ισφορών του MTW και του Wolkwerft ([19]). Στην περίπτωση της Dörries Scharmann AG, η οποία σύμφωνα με την επιστολή της Γερμανίας της 3ης Σεπτεμβρίου 1996 άντλησε 304,5 εκατομμύρια DEM υπό μορφή πιστώσεων από το σύστημα συγκέντρωσης μετρητών, μπορεί ωστόσο εύλογα να θεωρηθεί ότι η επιχείρηση ήταν ο αποδέκτης της καταχρασθείσας ενίσχυσης. Το σύνολο των καθαρών πληρωμών από άλλες πηγές δεν θα επαρκούσε διαφορετικά προκειμένου να καλυφθούν από αλλού οι ανάγκες ρευστότητας της εν λόγω επιχείρησης.

6. **Μέτρα εκ μέρους των γερμανικών αρχών για την απαίτηση επιστροφής των καταχρασθέντων ποσών**

Οι καταχρασθείσες ενισχύσεις αποτελούν ένα μέρος των κεφαλαίων που εισέρρευσαν στην BVV από τα ναυπηγεία MTW μέσω της VSV υπό μορφή πιστώσεων στο πλαίσιο του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών. Τόσο η BVV όσο και η VSV έχουν κηρύξει από την 1η Μαΐου 1996 πτώχευση. Οι απαιτήσεις επιστροφής εκ μέρους του MTW Wolkwerft προστέθηκαν στον κατάλογο των χρεών και στις δύο διαδικασίες πτώχευσης και επιβεβαιώθηκαν από το σύνδικο πτώχευσης, εκτός από ορισμένα μικρά ποσά (τα οποία δεν είναι σημαντικά από άποψη ενισχύσεων). Οι ενισχύσεις καθώς και τα άλλα κεφάλαια που τοποθετήθηκαν στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών πρόκειται να επιστραφούν στο μέτρο που η BVV ή η VSV διαθέτουν ακόμη πόρους ή ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία. Η πώληση των περιουσιακών στοιχείων στο πλαίσιο της πτωχευτικής διαδικασίας περιλαμβάνει επίσης τις μετοχές στις θυγατρικές και τις απαιτήσεις της BVV και της VSV έναντι των θυγατρικών.

Οι απαιτήσεις αποπληρωμής των ναυπηγείων MTW και VWS θα ικανοποιηθούν μετά την περάτωση της πτωχευτικής διαδικασίας μέχρι του ποσού του μερίσματος για μη προνομιούχους πιστωτές. Ο σύνδικος πτώχευσης της BVV δήλωσε ήδη το 1996 ότι ενδεχομένως δεν θα είναι δυνατόν να καταβληθεί μέρισμα για μη προνομιούχες απαιτήσεις.

Κατά την απόκτηση των ναυπηγείων MTW και VWS, όλες οι απαιτήσεις τους αποπληρωμής έναντι της BVV και της VWS μεταβιβάστηκαν στον BvS, που επί του παρόντος είναι αρμόδιος για την ικανοποίησή τους. Παράλληλα, το BvS παραιτήθηκε από όλες τις απαιτήσεις αποπληρωμής έναντι των δύο ναυπηγείων. Όπως αναφέρεται στο παράρτημα I, σημεία 17 και 29 της πρότασης κανονισμού της Επιτροπής όσον αφορά τη χορήγηση ενισχύσεων προς ορισμένα ναυπηγεία που βρίσκονται υπό αναδιάρθρωση ([20]) το μέτρο αυτό ήταν απαραίτητο για τη συνέχιση των αναδιαρθρώσεων.

([18]) Μόνιμοι πιστωτές ήταν π.χ.: η STN Atlas Elektronik GmbH, η Flender Werft AG, και η MTW-Schiffwerft GmbH· μόνιμοι χρεώστες ήταν αντίθετα: η Dörries Scharmann AG, η Dieselmotorenwerk Vulkan GmbH, και η Schichau-Seebeckwerft AG.

([19]) Επιστολή της Γερμανίας της 17ης Ιουλίου 1997.

([20]) ΕΕ C 153 της 22.5.1997, σ. 3.

Εκτός από την δικαστική διεκδίκηση στο πλαίσιο της πτωχευτικής διαδικασίας, ο BvS κατέθεσε επίσης αγωγή αποζημιώσεως κατά πέντε μελών του διοικητικού συμβουλίου της BVV ενώπιον του Landgericht της Βρέμης. Στις 8 Οκτωβρίου 1997, το δικαστήριο απέρριψε τέσσερις από τις αγωγές αυτές και δεν έκανε δεκτή την ύπαρξη προσωπικής ευθύνης των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Το BvS άσκησε έφεση κατά αυτών των αποφάσεων. Όσον αφορά την πέμπτη υπόθεση, το δικαστήριο δεν έχει ακόμη αποφανθεί.

III. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΡΙΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Μετά την κίνηση της διαδικασίας, οι κυβερνήσεις των δύο κρατών μελών υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους στην Επιτροπή. Αυτές αναφέρονται ήδη στο μέρος III της ανακοίνωσης για την επέκταση της διαδικασίας [21].

Δύο κράτη μέλη, δύο εθνικές ενώσεις της ναυπηγικής βιομηχανίας και επτά επιχειρήσεις έλαβαν θέση σχετικά με την επέκταση της διαδικασίας.

Ένα κράτος μέλος υποστήριξε την άποψη ότι, πρώτον, πρέπει να ζητηθεί η επιστροφή από τις επιχειρήσεις (δηλαδή από το MTW και το Volkswerft), σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική, των ενισχύσεων που δεν εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Δεύτερον, πρέπει να ζητηθεί η επιστροφή κάθε ενίσχυσης που έλαβαν παράνομα άλλες επιχειρήσεις της BVV. Ένα άλλο κράτος μέλος αμφισβητεί την ανάγκη χορήγησης νέων ενισχύσεων αναδιάρθρωσης στο MTW και το Volkswerft. Θεωρεί ότι η πώληση των περιουσιακών στοιχείων της BVV θα επαρκούσε προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες ρευστότητας αμφότερων των ναυπηγείων.

Η παρούσα διαδικασία δεν έχει ως αντικείμενο την αξιολόγηση τυχόν νέων ενισχύσεων αναδιάρθρωσης υπέρ του MTW και του Volkswerft. Το θέμα αυτό συζητήθηκε στο Συμβούλιο στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/97 της Επιτροπής, της 2ας Ιουνίου 1997, περί ενισχύσεως ορισμένων ναυπηγείων που τελούν υπό αναδιάρθρωση [22]. Η Επιτροπή επιθυμεί ωστόσο να επισημάνει ότι από το προϊόν της πώλησης των περιουσιακών στοιχείων της BVV επωφελήθηκαν αποκλειστικά προνομιούχοι πιστωτές. Από τις πιστώσεις αυτές δεν ήταν δυνατόν να χρηματοδοτηθεί η περαιτέρω αναδιάρθρωση του MTW και του Volkswerft.

Μια ένωση εταιρειών ναυπήγησης αντιτάχθηκε επίσης σθεναρά στη χορήγηση νέων ενισχύσεων υπέρ των MTW και Volkswerf. Θεωρεί ότι τα ναυπηγεία ήταν τα ίδια υπεύθυνα για τη μεταβίβαση των πιστώσεων στη μητρική εταιρεία και ότι για το λόγο αυτό έπρεπε επίσης να μεριμνήσουν για την κάλυψή τους. Επιπλέον, θεωρεί ότι όλες οι ενισχύσεις πρέπει να επιστραφούν στο κράτος εάν δεν είναι δυνατόν να αποδειχθεί ότι χρησιμοποιήθηκαν για τον σκοπό για τον οποίο προορίζονταν. Το επιχείρημα, σύμφωνα με το οποίο η γερμανική κυβέρνηση δεν είχε επιρροή όσον αφορά την εκτροπή των ενισχύσεων, δεν ήταν ικανοποιητικό. Η γερμανική κυβέρνηση έπρεπε σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου και της Επιτροπής να ασκήσει επαρκή επιρροή προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή χρησιμοποίηση των ενισχύσεων. Η ανωτέρω ένωση απαιτεί τέλος από την Επιτροπή να υπάρξει βελτίωση και ομοιομορφία ως προς τον έλεγχο της χρησιμοποίησης των ενισχύσεων. Έως ότου επιτευχθεί ο εν λόγω στόχος, δεν πρέπει να ληφθούν αποφάσεις για τη χορήγηση νέων ενισχύσεων.

Μια δεύτερη ένωση ναυπήγησης πλοίων θεώρησε ότι τα ναυπηγεία MTW και Volkswerf επωφελήθηκαν από το σύστημα συγκέντρωσης μετρητών μέσω των σχέσεών τους με την BVV. Σε κάθε περίπτωση, η BVV αποκόμισε ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα έναντι των ναυπηγείων της ένωσης, και οι πρακτικές αυτές ευθύνονταν εν μέρει για την πτώση των τιμών στην αγορά ναυπήγησης πλοίων. Επιπλέον, η ένωση θεωρεί ότι τέσσερα από τα πέντε ναυπηγεία της Ανατολικής Γερμανίας υπερέβησαν το 1996 τα όρια κατασκευαστικής ικανότητάς τους. Όλα αυτά τα στοιχεία πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την απόφαση για τη χορήγηση νέων ενισχύσεων υπέρ των MTW και Volkswerf.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, οι νέες ενισχύσεις δεν αποτελούν αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας. Όσον αφορά την υπέρβαση των ορίων της κατασκευαστικής ικανότητας, σύμφωνα με πληροφορίες της Επιτροπής, αυτό συνέβη μόνο στην περίπτωση του MTW. Με την απόφασή της, της 30ής Ιουλίου 1997, η Επιτροπή καταδίκασε την παράβαση αυτή προβαίνοντας σε περικοπή των ενισχύσεων [23].

Οι επτά επιχειρήσεις, οι οποίες παλαιότερα συνδέονταν με την BVV ως θυγατρικές ή ως συνδεδεμένες επιχειρήσεις, δηλώνουν ομόφωνα ότι δεν γνώριζαν τίποτα για την επαναχρηματοδότηση του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών και την κατάχρηση των ενισχύσεων. Σύμφωνα με τις δηλώσεις της διοίκησης του ομίλου, υπέθεσαν ότι οι τράπεζες είχαν-χορηγήσει υψηλά πιστωτικά όρια και σημαντικό ποσό ρευστών διαθεσίμων. Ορισμένες επιχειρήσεις του ομίλου επισημαίνουν επίσης την περιορισμένη ανεξαρτησία τους όσον αφορά τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων στον χρηματοοικονομικό τομέα, την απόκτηση νέων θυγατρικών και την εκτέλεση μεγάλων παραγγελιών εντός του ομίλου. Κατά συνέπεια, από οικονομική άποψη, δεν ήταν υπεύθυνες για τις ζημίες τις οποίες έπρεπε να καλύψουν με την ανάληψη υποχρεώσεων στο πλαίσιο του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών. Σύμφωνα με δηλώσεις του Lloyd Werft Bremerhaven, του Schichau Seebeckwerft AG και του Volkswerft αυτό συνέβη κυρίως στο δεύτερο εξάμηνο του 1995, όταν οι εν λόγω επιχειρήσεις ήταν υποχρεωμένες να συνάψουν δάνεια για λογαριασμό του ομίλου και έπρεπε επομένως να θέσουν ως εγγύηση ένα μέρος των περιουσιακών τους στοιχείων.

Η DSR-Senator Lines GmbH επεσήμανε τέλος ότι στην περίπτωσή της αποκλειόταν η κατάχρηση των ενισχύσεων μέσω του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών. Οι σημαντικές εισροές ρευστών διαθεσίμων πραγματοποιήθηκαν όταν και τα δύο ναυπηγεία δεν διέθεταν τις πιστώσεις, και η DSR-Senator Lines GmbH δεν προσχώρησε ποτέ στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών.

[21] Βλέπε υποσημείωση αριθ. 2.
[22] ΕΕ L 148 της 6.6.1997, σ. 1.
[23] Υπόθεση C 60/96, (ΕΕ C 344 της 14.11.1997, σ. 2).

Η γερμανική κυβέρνηση τόνισε στην απάντησή της ότι, παρά τις εντατικές έρευνες, δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των ενισχύσεων. Θεωρεί ότι λόγω του μεγάλου αριθμού των εισπράξεων και των πληρωμών που πραγματοποίησαν οι μετέχουσες επιχειρήσεις στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών, δεν υπάρχουν σαφή αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την κατανομή ορισμένων ενισχύσεων. Μέχρι αποδείξεως του εναντίου, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι επιχειρήσεις που επωφελήθηκαν από το σύστημα συγκέντρωσης μετρητών ούτε γνώριζαν ούτε μπορούσαν να αναγνωρίζουν ότι οι ενισχύσεις προέρχονταν από τα ναυπηγεία. Ιδίως όταν η BVV υπείχε συμβατική υποχρέωση να χρηματοδοτεί τις επιχειρήσεις ([24]), οι διοικήσεις των εν λόγω επιχειρήσεων μπορούσαν να υπολογίσουν ότι θα ελάμβαναν για το σκοπό αυτό τις πιστώσεις στο πλαίσιο του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών. Η γερμανική κυβέρνηση επιφυλλάσσεται να προβεί σε νέες ενέργειες εάν προκύψουν νέα στοιχεία και θεωρεί επομένως ότι δεν δύναται να λάβει θέση σχετικά με τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν οι διάφορες επιχειρήσεις.

IV. **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

Οι κοινοποιήσεις των προγραμμάτων αναδιάρθρωσης για τα ναυπηγεία MTW και Volkswerft ήταν εξ αρχής ελλιπείς και ως εκ τούτου εν μέρει λανθασμένες επί της ουσίας, δεδομένου ότι η γερμανική κυβέρνηση δεν ενημέρωσε την Επιτροπή για τις συμφωνίες που συνήψε με την BVV όσον αφορά την πληρωμή των συνολικών ποσών αντιστάθμισης. Οι λόγοι που αναφέρθηκαν, ότι δηλαδή σε περίπτωση επιβολής άλλων όρων πληρωμής υπήρχε ο κίνδυνος να μην δεχθεί η BVV να αγοράσει τα ναυπηγεία, και ότι η γερμανική κυβέρνηση υπέθεσε ότι η Επιτροπή θα ενέκρινε την εφάπαξ χορήγηση του συνολικού ποσού των ενισχύσεων, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν αυτή τη συμπεριφορά. Το επιχείρημα της γερμανικής κυβέρνησης ότι οι προκαταβολές πραγματοποιήθηκαν με τη μορφή πιστώσεων που χορηγήθηκαν με τους όρους της αγοράς δεν ευσταθεί απλά και μόνο λόγω της συμφωνίας που προβλέπει ότι οι τόκοι επί των ποσών που δεν έχουν εγκριθεί ακόμη θα διαγραφούν με αναδρομική ισχύ μετά από έγκριση των ενισχύσεων από την Επιτροπή. Σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν εκ των προτέρων στην Επιτροπή τα νέα καθεστώτα ενισχύσεων κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας και να μην τα εφαρμόζουν χωρίς την έγκρισή της. Ωστόσο, η Γερμανία δεν εφάρμοσε την εν λόγω διάταξη. Η παραβίαση της διάταξης αυτής διήρκεσε ολόκληρη την περίοδο από τον Οκτώβριο του 1992 έως την κατάρρευση της BVV, δεδομένου ότι η Γερμανία ακόμη και κατά την αίτησή της για την καταβολή συμπληρωματικών δόσεων δεν ενημέρωσε την Επιτροπή για τις ήδη πραγματοποιηθείσες πληρωμές.

Τόσο οι διατάξεις των άρθρων 6 και 7 της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ όσο και ιδίως, η παρέκκλιση του άρθρου 10α που προστέθηκε στην οδηγία 92/68/ΕΟΚ ορίζουν ότι όλες οι ενισχύσεις αναδιάρθρωσης έχουν αυστηρά καθορισμένο στόχο και περιορίζονται αποκλειστικά στα ναυπηγεία που είναι εγκατεστημένα στα νέα ομόσπονδα κράτη. Κατά την έκδοση της οδηγίας 92/68/ΕΟΚ, η Επιτροπή δεσμεύθηκε εξάλλου να διασφαλίσει ότι τα ναυπηγεία στα νέα ομόσπονδα κράτη θα λάβουν μόνο τις απαραίτητες για την αναδιάρθρωση ενισχύσεις. Η Επιτροπή επεσήμανε τις διατάξεις αυτές σε κάθε μια από τις αποφάσεις της που αφορούν την ελευθέρωση δόσεων ενισχύσεων. Οι αποφάσεις αυτές περιελάμβαναν επίσης μια αιτιολογία σχετικά με τον υπολογισμό του ύψους κάθε δόσης ενίσχυσης. Όσον αφορά τις ενισχύσεις λειτουργίας, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις ανάγκες των ναυπηγείων και την προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο 10α παράγραφος 2 στοιχείο α). Για τον υπολογισμό των δόσεων για τις επενδυτικές ενισχύσεις και τις ενισχύσεις για το κλείσιμο εγκαταστάσεων που εγκρίθηκαν σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 7, η Επιτροπή βασίστηκε, σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις, στις ανάγκες χρηματοδότησης που απορρέουν από τα προγράμματα επενδύσεων και μείωσης του προσωπικού τα οποία υπέβαλε η γερμανική κυβέρνηση. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η γερμανική κυβέρνηση δεν προσκόμισε καμία πληροφορία που θα μπορούσε να δικαιολογήσει αντικειμενικά την εκ των προτέρων πληρωμή των ενισχύσεων οι οποίες δεν είχαν ακόμη εγκριθεί. Αντίθετα, όσον αφορά τις ενισχύσεις λειτουργίας, λόγω της προθεσμίας που ορίζεται στο άρθρο 10α πραγματοποιήθηκαν πληρωμές πολύ πριν από την εμφάνιση των πραγματικών χρηματοοικονομικών αναγκών. Ως αποτέλεσμα των επανειλλημμένων καθυστερήσεων κατά την εφαρμογή των επενδυτικών προγραμμάτων, το εγκριθέν ποσό των επενδυτικών ενισχύσεων υπερέβαινε σχεδόν πάντοτε τις χρηματοοικονομικές ανάγκες τη συγκεκριμένη στιγμή. Η πληρωμή των ενισχύσεων χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Επιτροπής και καθ' υπέρβαση των εγκριθέντων ποσών ήταν επομένως όχι μόνο τυπικά παράνομη, αλλά και αντικειμενικά αδικαιολόγητη και ασυμβίβαστη με τις διατάξεις των άρθρων 6 και 10α της (τροποποιηθείσας) οδηγίας 90/684/ΕΟΚ.

Αυτό αφορά ιδίως το «επενδυτικό δάνειο» ύψους 112,4 εκατομμυρίων DEM προς το MTW-Schiffswerft, το οποίο χορηγήθηκε στις 22 Μαρτίου 1993 αλλά δεν χρησιμοποιήθηκε ποτέ για επενδύσεις, και επενδυτικές ενισχύσεις ύψους 70,5 εκατομμυρίων DEM υπέρ του Volkswerft, οι οποίες χορηγήθηκαν τον Ιανουάριο του 1994, μολονότι δεν υπήρχε ανάγκη μέχρι την κατάρρευση της BVV.

Οι ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα που τροφοδότησαν το σύστημα συγκέντρωσης μετρητών ύψους 44,1 εκατομμυρίων DEM (16,0 εκατομμύρια DEM από το MTW και 28,1 εκατομμύρια DEM από το Volkswerft) πρέπει επίσης να θεωρηθούν ως ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Βέβαια τα ποσά αυτά προέρχονται από την συγχρηματοδότηση της αναδιάρθρωσης που διασφαλίστηκε τόσο από τις πιστώσεις της Treuhandanstalt όσο και από το καθεστώς ενισχύσεων «Gemeinschaftsaufgabe: Förderung der regionalen Wirtschaftsstruktur» (σχέδιο κοινού ενδιαφέροντος: βελτίωση της περιφερειακής οικονομικής διάρθρωσης). Οι παρέχοντες την ενίσχυση δεν είχαν την πρόθεση να παραμείνουν τα ποσά αυτά στις επιχειρήσεις αλλά σύμφωνα με τις συμβάσεις ιδιωτικοποίησης, οι εν λόγω πιστώσεις έπρεπε να επιστραφούν στην Treuhandanstalt/BvS. Τελικά, οι επιχειρήσεις έλαβαν ωστόσο συμπληρωματικές ενισχύσεις μέσω του επιλεγέντος μηχανισμού διαχείρισης και το ποσό που ενέκρινε η Επιτροπή ανάλογα με την περίπτωση και τις ανάγκες της επιχείρησης ήταν μεγαλύτερο από το προβλεπόμενο.

([24]) Τέτοιες υποχρεώσεις υφίσταντο κυρίως για επιχειρήσεις στα νέα ομόσπονδα κράτη, τις οποίες απέκτησε η Treuhandanstalt.

Τέλος, οι προκαταβολές προκάλεσαν σημαντικά πλεονεκτήματα όσον αφορά τους τόκους. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς των εμπειρογνωμόνων της SUSAT, τα ποσά αυτά ανήλθαν περίπου σε 100 εκατομμύρια DEM για την περίοδο από το 1992 έως τις αρχές του 1996. Βάσει των υποθέσεων που περιέχονται στην έκθεση, οι οποίες είναι απλουστευμένες αλλά βασικά πειστικές, την περίοδο εκείνη προέκυψαν τόκοι συνολικού ποσού 139,7 εκατομμυρίων DEM, εκ των οποίων περίπου 39 εκατομμύρια DEM αφορούσαν τις εγκριθείσες ενισχύσεις από την ημερομηνία χορήγησης της έγκρισής τους.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, από τα 788,7 εκατομμύρια DEM ενισχύσεων, τα οποία σύμφωνα με τις έρευνες που διενήργησε η γερμανική κυβέρνηση έως τις 31 Δεκεμβρίου 1995 ήταν τοποθετημένα στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών, περίπου 327 εκατομμύρια DEM αντιπροσωπεύουν ποσά των οποίων η καταβολή δεν είχε εγκριθεί από την Επιτροπή και τα οποία πρέπει επομένως να θεωρηθούν ότι δεν συμβιβάζονται με τη συνθήκη ΕΚ.

Μέχρι σήμερα, δεν έχει διευκρινισθεί ακόμη για ποιο σκοπό χρησιμοποιήθηκαν οι καταβληθείσες ενισχύσεις. Γι' αυτό υπάρχουν ουσιαστικά δύο λόγοι: αντίθετα από τη συνήθη εμπορική πρακτική, η Treuhandanstalt δεν όρισε, στις συμβάσεις ιδιωτικοποιήσεων, τη δέσμευση για συγκεκριμένο σκοπό των συνολικών ποσών αντιστάθμισης ζημιών ούτε αντίστοιχες διαδικασίες ελέγχου. Με εξαίρεση τα ποσά που τοποθετήθηκαν σε δεσμευμένο λογαριασμό από τα τέλη του 1993, οι ενισχύσεις αναμείχθηκαν με άλλα κεφάλαια του ομίλου. Το αργότερο από το 1995 η κατάσταση αυτή κατέστη αμετάκλητη λόγω του μεγάλου αριθμού των συναλλαγών στο σύστημα συγκέντρωσης μετρητών. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα έγγραφα, και ιδίως την έκθεση των ορκωτών λογιστών της SUSAT, είναι πολύ πιθανό ότι τουλάχιστον οι κύριοι χρεώστες του συστήματος συγκέντρωσης μετρητών έλαβαν μέρος των καταχρασθεισών ενισχύσεων. Στην περίπτωση της Dörries Scharmann AG (η οποία εν τω μεταξύ κήρυξε πτώχευση) αυτό πρέπει να θεωρηθεί ως βέβαιο, μολονότι δεν μπορεί να προσδιοριστεί μέχρι σήμερα το ακριβές ποσό. Όταν έπαψε να υφίσταται το σύστημα συγκέντρωσης μετρητών, όλες οι απαιτήσεις του MTW και του Volkswerft αντισταθμίστηκαν από τις υποχρεώσεις άλλων μερών του ομίλου BVV. Οι απαιτήσεις αυτές ύψους 854 εκατομμυρίων DEM είχαν ενισχύσεις ύψους 788,7 εκατομμυρίων DEM. Διαπιστώνεται επομένως ότι από τις ενισχύσεις αυτές, αντίθετα απ' ό,τι ορίζει το άρθρο 10α παράγραφος 2 στοιχείο δ) της οδηγίας 92768/ΕΟΚ, δεν επωφελήθηκαν μόνο τα ναυπηγεία που είναι εγκατεστημένα στην πρώην ΛΔΓ και ότι τα καθεστώτα ενισχύσεων υπέρ του MTW και του Volkswerft εφαρμόστηκαν καταχρηστικά, κατά την έννοια του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ. Οι ενισχύσεις που εφαρμόστηκαν καταχρηστικά πρέπει σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη να καταργηθούν ή να τροποποιηθούν. Μια τροποποίηση των ενισχύσεων κατά την έννοια της επιστροφής των καταχρασθέντων ποσών στο MTW και το Volkswerft αποκλείεται, δεδομένου ότι και τα δύο ναυπηγεία εκχώρησαν τις απαιτήσεις τους στο BvS όταν αποχώρησαν από την BVV. Κατά συνέπεια, το συνολικό ποσό των καταχρασθεισών ενισχύσεων ύψους 788,7 εκατομμυρίων DEM πρέπει να καταργηθεί και να επιστραφεί. Η γερμανική κυβέρνηση ανακοίνωσε στην Επιτροπή ότι το BvS έλαβε τα κατάλληλα μέτρα σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο για την επιστροφή των ενισχύσεων στο πλαίσιο των πτωχευτικών διαδικασιών της BVV και της VSV,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τη Γερμανία στην MTW-Schiffswerft GmbH, στο Wismar, και την Volkswerft GmbH, στο Stralsund για την αναδιάρθρωσή τους καταβλήθηκαν χωρίς να έχουν κοινοποιηθεί πλήρως εκ των προτέρων στην Επιτροπή. Χορηγήθηκαν επομένως παράνομα κατά παράβαση του άρθρου 11 της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ και του άρθρου 93 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ. Εάν ληφθούν υπόψη οι τόκοι που συσσωρεύτηκαν έως τα τέλη του 1995, οι ενισχύσεις που έλαβαν οι δύο επιχειρήσεις υπερβαίνουν κατά 327 εκατομμύρια DEM το ποσό που είχε εγκρίνει η Επιτροπή. Η χορήγηση του εν λόγω πρόσθετου ποσού ύψους 327 εκατομμυρίων DEM παραβιάζει τις διατάξεις των άρθρων 6 και 10α της οδηγίας 980/684/ΕΟΚ. Επομένως, το ποσό αυτό των ενισχύσεων δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 καθώς και ένα μέρος των ενισχύσεων που ενέκρινε η Επιτροπή για την αναδιάρθρωση των δύο ναυπηγείων αποτέλεσαν αντικείμενο κατάχρησης προς όφελος άλλων τομέων της Bremer Vulkan Verbund AG. Βάσει των ερευνών που διεξήγαγε η γερμανική κυβέρνηση, το συνολικό ποσό των καταχρασθέντων κεφαλαίων ανέρχεται σε 788,7 εκατομμύρια DEM. Η εκτροπή αυτή αποτελεί καταχρηστική εφαρμογή των ενισχύσεων σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ.

Άρθρο 3

Η Γερμανία θα απαιτήσει τις αναφερόμενες στο άρθρο 2 καταχρασθείσες ενισχύσεις από την Bremer Vulkan Verbund AG ως τμήμα της πτωχευτικής διαδικασίας και θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο προκειμένου να απαιτήσει από τις πρώην επιχειρήσεις του ομίλου την επιστροφή επιμέρους ποσών, εφόσον το επιτρέψουν τα αποτελέσματα των περαιτέρω ερευνών. Κατά την επιστροφή των ενισχύσεων, σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις του γερμανικού δικαίου, πρέπει να συμπεριληφθούν όλοι οι συσσωρευμένοι τόκοι.

Άρθρο 4

Η Γερμανία θα ενημερώσει την Επιτροπή, εντός ενός μηνός από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, σχετικά με τα μέτρα που έχει λάβει για να συμμορφωθεί προς αυτή και τα αποτελέσματά τους.

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Βρυξέλλες, 22 Ιουλίου 1998.

Για την Επιτροπή
Franz FISCHLER
Μέλος της Επιτροπής